

VAN ZOYS TOT SOEST

TIJDSCHRIFT VAN DE „HISTORISCHE VERENIGING SOEST“

6e jaargang nr. 1 zomer 1985

Foto omslag
Achter de Oude Kerk in de Kerkebuurt.

foto Prentencabinet

Historische Vereniging Soest
Opgericht 8 mei 1980

Bestuur:

voorzitter : P.J. van Doorn, Schoutenkampweg 113, Soest
secr.penningm. : P.J. van den Breemer, Vosseveldlaan 21, Soest
overige leden : A.J. van den Dijssel, Lange Brinkweg 11, Soest
J.E.J. Hilhorst, Plasweg 57, Soest
W.C.J.M. Peters, Van Mecklenburglaan 24, Soest
W. Schimmel, Steenhoffstraat 73, Soest
G. Staalenhoef, Aalsmeerweg 32 III, Amsterdam

Redactie : P.J. van den Breemer, Vosseveldlaan 21, Soest
Vormgeving : F. Elsman, Bachweg 66, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden.

Overname uit deze uitgave is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van het bestuur van de Historische Vereniging Soest.

De contributie bedraagt f 30,- per jaar.

Betaling is mogelijk op:

de postrekening van de penningmeester Historische Vereniging Soest,
nummer 54.59.21.8.

dan wel op de bankrekening van de vereniging bij de Rabobank te
Soest, rekeningnummer 3599.02.235.

AFLOSSING VAN DE WACHT

Door F.S.I. Knaapen

Vijf jaar heb ik met veel plezier als eindredacteur aan "Van Zoys tot Soest" gewerkt; toch heb ik op 16 december jl. aan het bestuur van onze Historische Vereniging Soest gevraagd mij van die taak te ontheffen, omdat het mij goed lijkt dat er eens een ander oog over ons tijdschrift gaat.

De samenwerking met alle vrijwillig-medewerkenden zowel als de goede contacten met "Drukkerij Practicum" verliep altijd prettig en daar ben ik dankbaar voor.

De schrijvers die hun bijdragen leverden, de typiste, de correctrice, de "verkleiner nummer 72", de leveranciers van foto's e.d., de vormgever en onze onvermoeibare secretaris die niets teveel was als zijn hulp werd ingeroepen, heel hartelijk dank.

Graag blijf ik als schrijver bijdragen inzenden en ik roep ook andere leden van onze vereniging nogmaals op dit te doen.

Ik wens de nieuwe redactie bij voorbaat niet alleen succes toe, maar ook hetzelfde plezier dat ik de afgelopen vijf jaar in "Van Zoys tot Soest" heb gevonden.

OVERNAME VAN DE REDACTIE

door P.J. van den Breemer

Met veel plezier, schrijft de heer Knaapen, heb ik vijf jaar gewerkt als eindredacteur van "Van Zoys tot Soest".

Dat plezier hoop ik, als zijn opvolger, er ook aan te mogen beleven, en hoewel het moeilijk zal zijn de kwaliteit van zijn werk te benaderen, ik wil het gaan proberen.

Het bestuur zoekt een oplossing, om mijn bezigheden als secretaris-penningmeester aan anderen over te dragen. Ook dat werk heb ik vijf jaar met plezier gedaan, maar het lijkt mij heel mooi om wat meer te gaan verzamelen over de geschiedenis van Soest, en om van die "huishouding" van de vereniging eens af te stappen.

Mag ik blijven rekenen op de medewerking van allen, die tot nu toe hun bijdragen aan ons periodiek hebben verleend middels copy, vormgeving en technische uitvoering. Ook hoop ik dat er steeds voldoende copy door onze leden zal worden aangedragen, om "Van Zoys tot Soest" te laten blijven, wat het vijf jaar is geweest, n.l. "Het visitekaartje van de Historische Vereniging Soest".

DE GRAFHEUVEL OP HET ENGHENBERGJE

In de komende maanden zal het oudste monument in Soest, n.l. de grafheuvel op het Enghenbergje worden gerestaureerd.

De Rijksdienst van het Oudheidkundig Bodemonderzoek (R.O.B.) en Gemeentewerken van Soest zullen heel spoedig hiermee beginnen.

Onderstaand een artikel van de heer J.W. Noordam, die als coördinator zal optreden.

Ruim honderd jaar geleden was er in onze gemeente ook al belangstelling voor praehistorische graven. Wij laten een paar artikeltjes volgen uit het manuscript van Ds. J.J. Bos, waarin is te lezen hoe men toen grafheuvels onderzocht, wat er zoal te vinden was, en hoe men met de vondsten omging.

HET ENGHENBERGJE TE SOEST

Graag los ik op deze wijze een eerder gedane belofte in, n.l. enige regels te willen schrijven over de aanstaande consolidatie van het Enghenbergje.

Deze werkzaamheden zijn vastgesteld voor de maand september van dit jaar en zullen naar verwacht 1 à 1½ week gaan duren.

Door het bijwonen van mijn lezing op 15 december 1983 heeft een groot aantal van u reeds kennis kunnen nemen van de hiervoor ontwikkelde methode.

Na de consolidatie zal de gemeente Soest in overleg met onze dienst

foto Prentencabinet

Het Enghenbergje, huidige toestand.

het omringende nu vergrote terrein landschappelijk gaan verzorgen en inrichten.

We denken aan het planten van enige groepen eiken aangevuld met een enkele solitair van dezelfde soort. Dit inpoten zal tot de herfst moeten wachten.

De afbakening zal gebeuren door middel van een vrij diepe greppel met op de terreinhoeken een flinke zwerfsteen. In de loop van de komende jaren zal het onderhoud en beheer erop gericht zijn een schrale grasmat te laten ontstaan zowel op de grafheuvel als ook op het omringende terrein. Voor wat betreft dit laatste terreingedeelte zal dit wel enig geduld vergen, denkt u maar aan het gebruik tot nu toe als zwaar, zoniet overbemest maisland. In concreto betekent dit, regelmatig maaien en vooral het gemaaide afvoeren teneinde de grond zoveel mogelijk uit te putten.

Het aanbrengen van een informatiepaneel en het plaatsen van een royale zitbank zal de aankleding gaan completeren.

Sedert korte tijd ben ik via het Biologisch Archeologisch Instituut in Groningen in het bezit gekomen van de kopieën van de oorspronkelijke opgravingstekeningen uit 1930. Het "onderzoek" werd destijds uitgevoerd onder leiding van en misschien ook wel door Baron F.E. van Heerdt en zou waarschijnlijk de toets der kritiek nu niet meer kunnen doorstaan. Ik hoop, dat we desondanks toch nog delen van de oorspronkelijke grafheuvel intact zullen aantreffen, deze gegevens gevoegd bij die op het papier moeten ons in staat stellen een en ander weer te reconstrueren. Gedurende het onderzoek werd een grafkuil aangetroffen, lengte ongeveer 2,10 m bij een breedte van circa 1 m; de grootste diepte onder het toenmalige maaiveld bedroeg 1 m.

Over de inhoud van het graf schrijft Baron van Heerdt het volgende op de opgravingstekening "inhoud graf: op de rechter zij liggend lijk in gehurkte houding een der scheenbeenen was nog gedeeltelijk intact. Het hoofd heeft gelegen aan de noordzijde. De beenderen zijn in het graf blijven liggen, zoals ze lagen" einde citaat. Over eventuele bijgaven of andere vondsten wordt niet gesproken, deze zijn er dus waarschijnlijk ook niet geweest.

Ik hoop u met het bovenstaande voldoende ingelicht te hebben over de stand van zaken op dit ogenblik. Als de juiste datum van de consolidatie bekend is, zal ik dit doorgeven aan uw bestuur. U bent dan van harte welkom op de Soester Eng.

Driebergen, 20 mei 1985
de monumenteninspecteur R.O.B.

Joh. W. Noordam

GERMAANSCH E GRAFHEUVELS door wijlen Ds. J.J. Bos

De Heer David Koning, muziek-onderwijzer te Amsterdam, toen tijdelijk te Zeijst verblijfhoudende, had op donderdag 22 Augustus 1861, met behulp van eenige spoorweg-werkers, een der tumuli in de Soesterheide geopend, wat mij, 23 Augustus daaraanvolgende, door Den Heer L.Th. Moesveld, Onderwijzer te Soesterberg, gemeente Soest, met wien ik meermalen over die grafheuvels gesproken had, geschreven werd. Waarschijnlijk heb ik daarvan onmiddellijk kennis gegeven aan den Heer P. Gallenkamp Pels, Burgemeester van Soest, die daarop zeker den Heer D. Koning ter verantwoording heeft geroepen. Dit had ten

gevolge dat het gevondene hem, in een sigarenkistje, werd toegesonden.

Dat kistje hield in, eenige fragmenten van verbrande beenderen, alsmede twee doosjes, waarin beenderen en brons, het brons echter onkenbaar: en op die doosjes was geschreven: "De hierin zich bevindende beenderen, (overblijfsels van voormaals verbrande lijken), en stukjes geoxideerd koper, vermoedelijk afkomstig uit den vóór Germaanschen, of Cymbrisch-Keltischen tijd, zijn op bijgemelden datum door den ondergeteekenden opgedolven uit een der Terpen, of grafheuvels, welke, bekend onder den naam van de "24 bergjes" gelegen zijn op de heide tusschen Soest en Zeyst, een paar honderd schreden zuid-oostelijk van den tol op den zoogenaamden "nieuwen-doodenweg", bij het Wittenmansveen.

"Zeyst, 22 Augustus 1861 (w.g.) David Koning"

Ik laat hier volgen het afschrift van eenen brief van denzelfden, aan den Burgemeester van Soest, den Heer P. Gallenkamp Pels, welke in mijn afschrift gedagteekend is, 4 December 1862, wat misschien wel in plaats van 4 December 1861 kan geschreven zijn, bij vergissing, òf door den Heer Koning, òf door mij. Hij luidt:

"Amsterdam, 4 December 1862

"Mogt het te pas komen dan ben ik bereid nog een 4 tal andere heuvels, waaronder eene blijkbaar den vorm eener kleine Hunnenschans hebbende, aan te wijzen, welke naar ik vermoed, ook nog onder het gemeente-district Soest liggen.

Ook neem ik de vrijheid er de opmerkzaamheid op te vestigen, dat volgens nieuwe zoowel taal- als oudheidkundige onderzoekingen, meer dan waarschijnlijk is dat Hunnen, Gothen, Geten en Jutten oorspronkelijk als tot éénen stam behooren te worden gerekend en dat de grondbeteekenis van dat woord Ghug vermoedelijk witte of blanke, (eig. Blonde), en overdragtelijk ook goede, (goedgeaarde), beteekent: iets, dat voornamelijk te pas zou kunnen worden gebragt, wanneer men bedenkt dat die 26 terpen bij de tol in het zoogenaamde wittenmansveen liggen.

Zowel in 't Hongaarsch, als in de Finlandsche idiomata, als ook in het Baskisch, is hun of ona zooveel als goed, en wordt ook als affirmatief, d.i. ja, gebruikt.

Vermoedelijk derhalve stammen deze overblijfsels uit den tijd toen de Scythen, eene soort van Hunnen, en met name de stam der Gothen, op onze heidegronden huisden. Sedert de komst der Romeinen, en latere overheerschers, zijn deze stammen allengs overal verjaagd, zoodat ze nu nog slechts in de hoekjes der oude wereld te vinden zijn (w.g.) David Koning".

Bij schrijven van 8 en 15 Augustus 1862, heb ik daarop aan het Gemeentebestuur verzocht mij te vergunnen in die heuvels te graven, ten einde met den inhoud bekend te worden, wat mij, bij schrijven van 4 September 1862 no. 359, werd toegestaan, onder de volgende bepalingen:

- "a. Dat, door en met die vergunning, het politie toezigt over die opgravingen, niet zal worden geacht onttrokken te zijn aan mij burgemeester, noch aan de door mij daarmede te belasten politie ambtenaren.
- "b. Dat de mogelijk op te graven voorwerpen, na het door U noodig geacht onderzoek, opneming, beschrijving, enz. derzelve, in

het gemeente-huis gedeponoord en aldaar het eigendom worden van het gemeente-bestuur.

"c. Dat na den afloop zal worden bepaald of en in hoeverre de door U aan te wenden kosten, zullen worden gebracht ten laste der gemeente-kas.

"De Burgemeester van Soest:
(w.g.) "P. Gallenkamp Pels"

Foto Prentencabinet

Het Engenbergje, huidige toestand.

Op 11 September 1862 ben ik met de opgravingen begonnen, en heb dat werk voortgezet op 18 September, 23 September, en 16 October van datzelfde jaar; en 11 Augustus, en 24 Augustus van het jaar 1863. Ik heb in het geheel 12 heuvels doorzocht, en vond, op ééne uitzondering na, de 9de, niets dan scherven van urnen, in de zon gedroogde maar ook in meerdere of mindere mate doorbakken urnen, en daarin, of daarnaast, asch, houtskool, en splinters van beenderen; in twee heuvels vond ik stukjes brons, waarvan één een brok van eene fibula, (gesp), scheen te zijn. In éénen grafheuvel, maar even onder den buitenkant der zode, vond ik een gedeelte van een zwaard, nl. het bovengedeelte, doch in die mate geoxideerd, dat het ter nauwernood daarvoor te herkennen was; hoe droog bewaard ook, binnen een paar jaren was het geheel verteerd. Over het geheel gaven de plaatsen waar ik de scherven vond, en de wijze hoe ze daar verspreid lagen, mij den indruk, alsof ze met verachting, en in woede, daar waren nedergesmeten, door iemand die verwacht had heel wat anders te zullen vinden.

Alléén bij de 9de opgraving, vond ik eene urn waaraan bijna niets ontbrak. Zij zag er uit als niet gebakken, maar in de zon gedroogd; wat er aan ééne zijde aan ontbrak, kan wel door de vochtigheid verterd zijn, want zij zat in de heidekorst die wij ten vorigen jare reeds hadden omgekeerd, en den winter over aldus hadden laten liggen; misschien was ze wel reeds zóó nabij de oppervlakte begraven; in dat geval had dan het gedeeltelijk verteren reeds vroeger plaats gehad.

Op 24 September 1863 bezochten wij de Heeren L.J.F. Janssen, Conservator aan het Museum van Oudheden te Leyden, en Mr. F.N.M. Eyck van Zuylichem, Burgemeester van Maartensdijk, die het gevondene, bij de opgravingen in de tumuli, aan mijn huis kwamen bezichtigen, en vandaar zich begaven naar de heide waar het opgegraven was. Ik beval hun aan ook de plaats eens goed op te nemen, welke ik voor eene vroegere woonplaats hield, (ik had geen tijd om mede te gaan), doch zij hebben die niet kunnen vinden.

Later heb ik nogmaals een bezoek gehad van den Heer L.J.F. Janssen, doch nu vergezeld door den Heer Dr. W. Pleyte, die later zijn opvolger werd. De Heer Pleyte heeft toen, van die bijna complete urn, eene teekening gemaakt.

Omdat het Gemeente-huis, vooral in die dagen, doch ook later nog, volstrekt niet geschikt was om voor Museum van Oudheden te dienen, is het opgegravene in mijn bezit gebleven; en omdat ook het gemeentebestuur nooit getoond had eenig belang in die dingen te stellen, heb ik ze medegenomen naar Amersfoort in 1892, en in 1896 geschonken aan het Oudheidkundig Museum Flehite aldaar, waar ze natuurlijk te huis behooren, en goed bewaard zijn.

HET WITTEMANS - VEENTJE door wijlen Ds. J.J. Bos

"Het Wittemans-Veentje", zóó heet nu nog eene plek, aan de rechterzijde van den straatweg van Soest naar Soesterberg, eer men komt aan het Station van den Centraal-Spoorweg. Het is thans een klein boerderijtje, met een paar kampjes weiland, een paar akkers bouwland, in wallen en boschjes van dennen, en eiken- en berken-hakhout. Eer de straatweg en de spoorweg er waren, was het een uitgeput veentje aan den voet der duinen, en midden in de heide; eigenlijk een moeras, met bulten en kuilen; des winters een meertje, en bij droge zomers kon men er dwars doorheen loopen.

Dat plekje heeft mij altijd aangetrokken door zijnen naam. De herinnering aan Witte Wijven vind men overal, in ons vaderland even goed als in Duitschland; inzonderheid in Drenthe doet menige plek ons aan die spookachtige wezens denken, en het was niet onnatuurlijk dat Witte Wijven gespoekt hadden nabij die oude Germaansche woonplaatsen en begraafplaatsen; maar - Witte Mannen!

Ik wil hier echter herinneren aan een paar zinsneden in den brief, geschreven door den Heer David Koning, van Amsterdam, op 4 December 1862 (1861?) aan den Burgemeester van Soest; welke brief in zijn geheel is opgenomen in het hoofdstuk: "Germaansche "Grafheuvels". Hij beweert dat volgens nieuwe, zoowel taal- als oudheidkundige, onderzoekingen, allewaarschijnlijkst Hunnen, Gothen, Geten en Jutten, oorspronkelijk als tot éénen stam behooren gerekend te worden, en dat de grondbeteekenis van het woord Ghug, het stamwoord van al die namen, vermoedelijk witte, of blanke (eigenl. blonde) en overdrachtelijk ook goede beteekent; iets wat de aandacht verdient, omdat het Wittemans-Veentje nabij die 26 Germaansche grafheuvels gelegen is.

Welke waarde er aan deze verklaring te hechten is, laat ik liefst aan de beslissing van meer bevoegden over.

DE KONINKLIJKE STANDAARD door F.S.I. Knaapen.

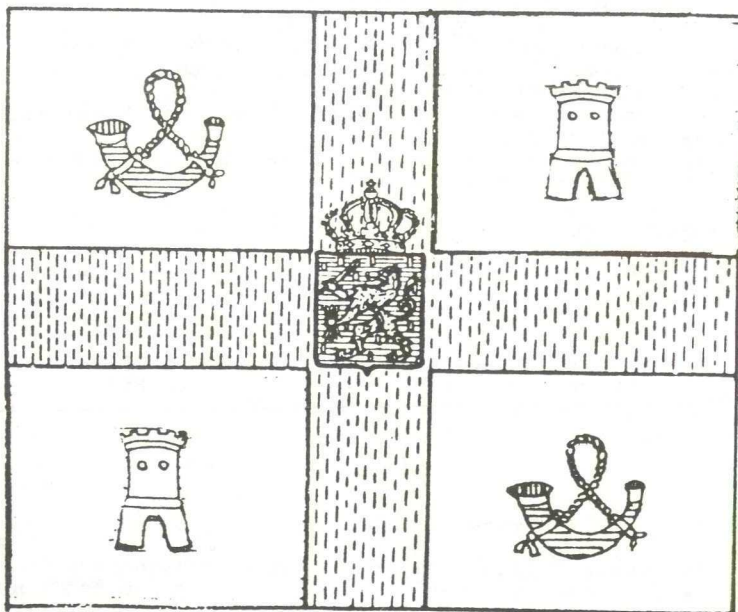
In de nummers 2 en 3 van de tweede jaargang van ons tijdschrift werd aandacht besteed aan de vlaggen welke door leden van ons Koninklijk huis worden gevoerd.

Dit jaar is dat aantal vlaggen met één uitgebreid omdat aan Kroonprins Willem Alexander - die op 27 april achttien jaar is geworden - een eigen vlak is toegekend, welke voortaan op zijn paleis en auto zal wapperen.

De vlag - die hierbij wordt afgebeeld - is een oranje langwerpige vlag, waarvan de hoogte $\frac{5}{6}$ van de lengte bedraagt; in vier vakken verdeeld door een in het midden geplaatst staand vierarmig kruis van Nassaus blauw, ter breedte van $\frac{1}{5}$ van de hoogte der vlag. In het midden van het kruis het Koninklijk wapen; het schild gedekt door de Koninklijke Kroon; de boven- en de onderzijde van het wapenschild liggende in de lijnen van de boven- en onderzijde van de horizontale arm van het kruis.

Het bovenste vak aan de broekzijde en het daar tegenover liggende onderste vak beladen met een jachthoorn van azuur (blauw) gesnoerd en geopend van keel (rood), beslagen met zilver (Oranje). Het onderste vak aan de broekzijde en het daar tegenover liggende bovenste vak een gekanteelde burcht van zilver geopend van het veld (Van Amsberg).

Met het ontwerp van deze vlag heeft de Hoge Raad van Adel op uitstekende wijze voortgeborduurd op de bestaande historische traditie van vier eeuwen Oranje.

SOESTER STRATEN SCHRIJVEN GESCHIEDENIS (II)

door G. Stalenhoef

Tot mijn verzameling behoren twee gedeeltelijke z.g. stafkaarten van Soest en omgeving; de eerste is herdrukt in 1899, de tweede is herzien in 1909.

Met deze kaarten is een redelijk inzicht te verkrijgen van het wegen-net zo rond de laatste eeuwwisseling.

Duidelijk is in ieder geval dat toen nog slechts enkele wegen verhard waren. Deze "grote" wegen zullen worden besproken, steeds komende van Baarn en gaande naar Amersfoort.

Evenals bij het vorige artikel is dankbaar gebruik gemaakt van het artikel van de heer E. Heupers in zijn boek "Soest in grootvaders tijd", blz. 35/64.

Baarnweg

Ook bekend als Barenwech, Baarweg, Bareweg.

In een rapport van Schout en Gerecht van Soest uit 1569 staat beschreven:

"Noch heeft dat dorpe van Soest enen hoeghen eynghe daer sij huer koren bouwende syndt, over welcken eynghe gaadt een heerwech, dyewelcke XXXII voeten breet ofte wyt te sijn ende is genaempt dye Barenwech."

Een (Stichtse) voet was, omgerekend naar onze huidige maat, iets minder dan 27 cm en de weg over de Eng dus ongeveer 8½ meter breed.

De gehele "heerweg" heeft waarschijnlijk gelegen waar wij thans de volgende straten kennen: Vredehofstraat, Julianalaan, Soesterengweg, Molenweg, Kolonieweg en tenslotte de Birkstraat. Met name ter hoogte van de huidige Wilhelminalaan/Prins Hendriklaan en in de buurt van de Gallenkamp Pelsweg is de oude loop niet geheel duidelijk. Evenmin is geheel bekend welk gedeelte van deze doorgaande weg precies de Baarnweg werd genoemd.

De weg was omstreeks 1900 slechts gedeeltelijk verhard, namelijk tot aan de Lazarusberg.

Het was toen niet meer de hoofdweg doch als zodanig reeds vervangen door de Rijksstraatweg.

Rijksstraatweg

Door de gemeente Soest liep ca. 1900 (als opvolger van de Baarnweg) van Baarn naar Amersfoort de, geheel verharde, Rijksstraatweg. Voor een gedeelte werd deze weg vroeger vermeld als de Doodweg.

Bij besluit van de Gemeenteraad van 30 november 1911 kregen delen van de Rijksstraatweg andere namen; wij kennen thans de Vredehofstraat, Burg. Grothestraat, Van Weedestraat, Steenhoffstraat, Middellijkstraat, Kerkstraat en Birkstraat.

Soestdijk

Ook bekend als Zoes-dijc.

Bij de benaming "dijk" dient hier niet gedacht te worden aan een waterkering doch als een weg die hoger lag dan het omringende land.

Gebruikelijk was dat een hoofdweg welke naar een andere plaats leidde de naam van die plaats kreeg. (Zoals b.v. de Baarnweg). Zo ligt het voor de hand aan te nemen dat de "Zoes-dijk" op het grondgebied van Baarn lag. Toch heeft kennelijk een deel op Soester gebied gelegen.

Aan de straatnaam Soestdijk hebben de hofstede en het latere Paleis hun naam ontleend.

De tot nu toe oudst bekende eigenaar van de hofstede Soestdijk is de Amsterdamse burgemeester Cornelis de Graeff, vrijheer van Zuid Polsbroek, geb. 1599, ovl. 1664. Uit zijn tweede huwelijk (1635) met Catharina Hooft werd o.a. geboren de zoon Jacob (1642-1690) die de hofstede en de daarbij behorende gronden op 14 juni 1673 voor f. 18.755,- verkocht aan Prins Willem III.

Een broer van Cornelis (en oom van Jacob) was Mr. Andries de Graeff, ridder van het Heilige Roomse Rijk. Uit zijn huwelijk met Elisabeth Bicker van Swieten werd o.a. geboren een dochter Arnoldina die trouwde met Jonker Fransisculanus Adolphus van Voorst, heer van Jaersveld etc. Jonker van Voorst had vele functies, waaronder Hofmeester van Z.H. Prins Willem III, Maarschalk van het Eemland en Drossaard van de Hoge Heerlijkheid Soestdijk. Hij overleed kinderloos in 1707.

Het deel van de Soestdijk binnen de gemeente Soest heet thans Vredenhofstraat.

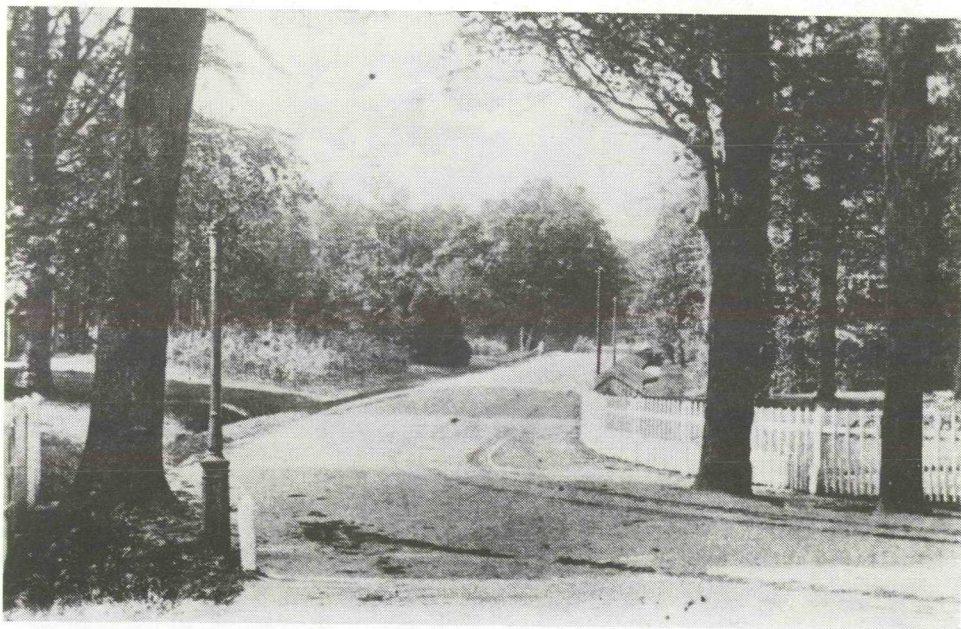

foto Prentencabinet

Vredenhofstraat omstreeks 1900.

Vredeshofstraat

De Vredeshofstraat is DE toegangsweg vanuit Baarn en is dit reeds vele eeuwen, zij het onder verschillende namen, zoals Zoes-dijk (Soestdijk), Baarnweg en Rijksstraatweg.

Tot de naam Vredeshofstraat werd besloten bij raadsbesluit van 30 november 1911, en deze is genoemd naar het aldaar gelegen Huize Vredeshof, alwaar het toenmalige burgemeestersechtpaar woonde.

Burg. Grothestraat

Mr. Constant Jacob Willem Loten van Doelen Grothe, was burgemeester van Soest van 11 maart 1881 tot 17 juli 1914. Hij was tevens lid en gedeputeerde van de Provinciale Staten van Utrecht.

Hij werd geboren te Utrecht op 3 juli 1851 als zoon van Mr. Jacob Anne Grothe en Arnoudina Johanna Caroline Loten van Doelen. Op 20 december 1887 trouwde hij te 's-Gravenhage met Jonkvrouwe Renee Henriette van Weede. Het echtpaar woonde op Huize Vredeshof alwaar burgemeester Grothe overleed op 11 september 1925.

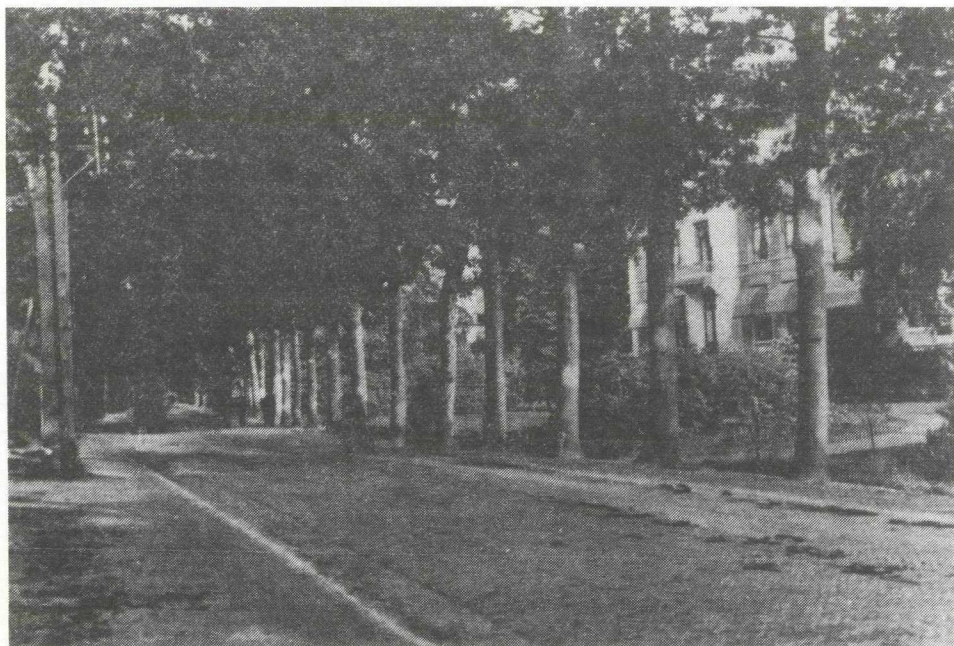

foto Prentencabinet

Burg. Grothestraat omstreeks 1900.

Van Weedestraat

Bij raadsbesluit van 30 november 1911 werd behalve naar burgemeester Grothe en diens woning Vredeshof ook een deel van de Rijksstraatweg genoemd naar de familie van zijn echtgenote.

Zij behoorde tot een adellijk geslacht dat gedurende vele jaren een rol heeft gespeeld in Soest en omgeving. Zo was een van haar voorouders, Evert van Weede, van 1501-1505 schout van Soest, zoals uit onderstaande stamreeks blijkt.

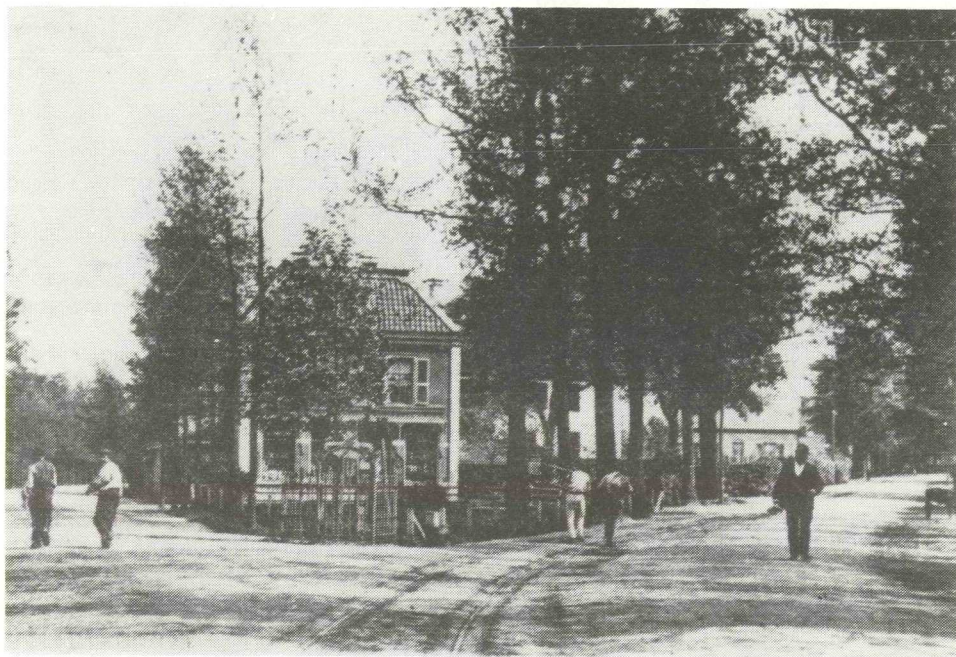

foto Prentencabinet

Van Weedestraat omstreeks 1900.

STAMREEKS van Renee Henriette van Weede, echtgenote van burgemeester Grothe

- I Jkvr. Renee Henriette van Weede,
geb. 's-Gravenhage 31 december 1864, ovl. ?
geh. 's-Gravenhage 20 december 1887
Mr. Constant Jacob Willem Loten van Doelen Grothe, zoon van
Mr. Jacob Anne Grothe en Arnoudina Johanna Caroline Loten van
Doelen.
- II Jhr. Everard Willem van Weede,
geb. 's-Graveland 16 september 1820
ovl. 's-Gravenhage 20 april 1897
- Kamerheer; secr. Hoge Raad van Adel.
- 1e geh. 's-Gravenhage 22 april 1852
Jkvr. Clara Johanna de Meij van Streefkerk, dtr. van Baron
Mr. Jean Gijsberto de Meij van Streefkerk en Clara Elisabeth
Witsen Elias.

- III Jhr. Willem van Weede,
geb. Amsterdam 15 jan. 1778; ovl. 's-Gravenhage 25 febr. 1861
geb. Amsterdam 28 augustus 1816
Jkvr. Jacoba Susanna Warin, dochter van Jhr. Mr. Nicolaas Warin,
heer van Schonauwen, en Susanna Sophia Dedel.
- IV Hendrik Maurits van Weede,
geb. Westbroek 23 juni 1737; ovl. Utrecht 22 april 1796
geh. Loenen 14 juni 1768
Cornelia Straalman, dochter van Willem Straalman en Cornelia
van Mekerem.
- V Evert van Weede,
geb. Maartensdijk 5 mei 1711; ovl. 's-Gravenhage 13 dec. 1750
bgr. Achttienhoven
- Heer van Lutlike Weede; Kannunik in het kapittel van Sint
Marie te Utrecht (1734); gedeputeerde ter Generaliteits Reken-
kamer wegens de provincie Utrecht (29 april 1750 tot zijn dood);
Meester-knaap van de Houtvesterij van Gooiland.
- geh. Utrecht 17 maart 1736
Jkvr. Philippine Baltina Elisabeth van Arkel, dtr. van
Jonker Carel Justus van Arkel en Constantia Isabella Smissaert.
- VI Hendrik Maurits van Weede,
ged. Utrecht 1 okt. 1668; ovl. Achttienhoven 5 nov. 1726
- Heer van Lutlike Weede (1703)
- geh. Utrecht 14 augustus 1707
Catharina Hendrina van Weede, dochter van
Willem van Weede en Isabella Maria van Berck.
- VII Henrick van Weede,
ged. 's-Gravenhage 19 sept, 1631; ovl. Utrecht 22 febr. 1700
geh. Amsterdam 23 januari 1657
Cornelia Blaeuw, dochter van
Cornelis Blaeuw en Weijnanda Oetgens.
- VIII Mr. Johan van Weede,
geb. Utrecht 3 dec. 1581; ovl Utrecht 13 april 1658
1e geh. Leiden 17 augustus 1614
Catharina de Cupere, dochter van
Joris Christiaense de Cupere en Maria van Blommesteijn.
- IX Evert (Bosch) van Weede,
ged. Amersfoort 21 sept. 1553; ovl. Utrecht 26 maart 1624
geh. ? 9 april 1579
Cornelia Peunis van Diest, dochter van
Johan Peunis van Diest en Richarda van Diest
- X Willem Bosch van Weede,
geb. 1526; ovl. Amersfoort 19 september 1585
geh. 1548
Aleijdt van Schayck, dochter van
Evert van Schayck en Cecilia van Waveren
- XI Willem Bosch van Weede,

geb. ? ovl. ?
 geh. 1520
 Aleid Cornelis Woutersdr., dochter van
 Cornelis Wouters en Wendelmoet Botter

XII Evert van Weede,
 geb. ? ovl. ?

Schout van Soest 1501-1505

3e geh.
 Hillegond Bosch, dochter van
 Willem Gerritse Bosch en Jacoba Spruijt.

BLADZIJDEN UIT MIJN JONGE LEVEN (II) door J.M. Bredée

MIJN VADER

Zoals reeds hier voren is meegedeeld, is mijn vader in Schraard te Friesland geboren, maar daar mijn grootvader als predikant op verschillende plaatsen gestaan heeft, kan eigenlijk het terrein van zijn jongens- en jongelingsjaren het naburige Bunschoten en Spakenburg genoemd worden. Wat heeft hij ons niet veel verteld uit dien tijd, als hij met zijn vriendjes in de omliggende polders, naar kievitseieren had gezocht en van die vischrijke slooten en weteringen, met zoo'n groote vangst was thuisgekomen.

Des winters vooral, wanneer er maar even ijs om te rijden was, was Jaane van den dominé present.

Zoo toch werd hij genoemd. Als wij in de vakantie met hem dat afgelegen oord bezochten, hoorden wij het steeds. "Dag Jaane, zijn dat nou allemaal zeuns van je?" terwijl ze blij waren den makker hunner jeugd, den nu stevigen veertiger weer te zien.

Dan gingen de tongen los en wij kinderen hoorden hoe populair onze vader daar te Bunschoten was.

Een studiehoofd is mijn vader niet geweest. Dit zal dan ook wel de reden zijn, dat men tevreden was, dat hij op het kantoor geplaatst werd van den naburigen ontvanger van "Hoogland".

Daar heeft hij zijn kennis opgedaan, die hem in staat stelde later met succes te solliciteeren naar de vacante plaats van ontvanger der gemeente Soest.

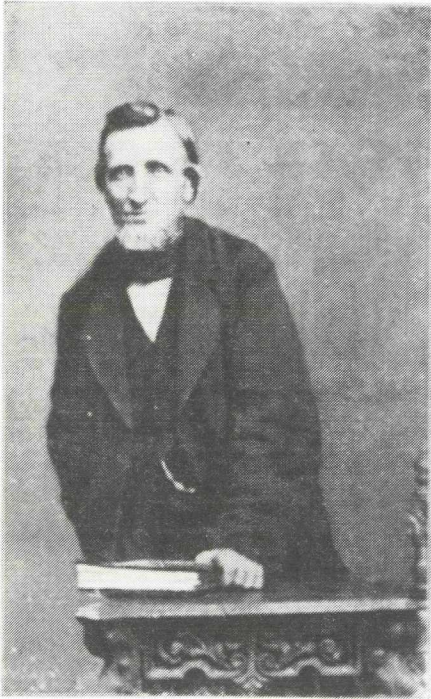
Hoogland, een aangrenzende gemeente van Soest, bezochten wij met vader zoo nu en dan en het deed ons goed te zien hoe zeer hij daar beïnd was.

Vader was van een middelmatige statur, en had blauwe oogen waarmee hij iemand zoo flink aanzag, het toonbeeld van een oprecht, eerlijk man.

Hoewel hij niet fors van gestalte was, had hij een gespierd en taai gestel. Voor koude was hij gevoelig, daar hij bij noorden- en oostenwind nogal eens door hoest geplaagd werd.

Hij had een hart van goud, men kon op hem rekenen. Hij leefde geheel voor zijn gezin en al zijn gaven en talenten heeft hij hiervoor ten beste gegeven.

Van den vroegen morgen tot den laten avond was hij voor en met ons bezig. Des morgens was hij al vroeg uit de veeren. Om zes uur stond hij op en verzorgde hij den grooten moestuin alleen, die voor zijn groot gezin al de noodige groenten opleverde. Men moet dit werk niet te licht achten. Na het ontbijt werd het kantoor geopend (een apart gebouwtje op ons erf) en dit was de plaats van zijn werkzaamheden gedurende het grootste gedeelte van den dag. Zijn ambt heeft hij meer dan veertig jaren met getrouwheid en accurateste vervuld.

Lieve Johan!

Met uw verjaardag diep en
 hepenig op Dinsdag 15 dezes
 uelk steun, evenwel ik u
 van harte geluk bij langden
 niet of gy uelk dien dag
 mekoms in dankbaar stemming
 doorbrengen. Hetm lievelende
 Het eenig verdedend lenenjanen
 a. eme sydelste loypleen die's
 zigt gaand betraalen kogenen
 mag of dusgy een nieting
 lid der maatschappij inroeft
 evenden, en een leuen boonal
 dienblaas mag uelloopers
 tot heil oor vroeger en een
 maal halige even - Wij
 loypleen niet of gy uelk
 ketter een best dien om
 een Patron te velduere
 onduygy mekter tyo vus
 uelk verlichten en de Rost
 le

Fragment van vaders brief. Februari 1870.

Hij was geen hard heer, geen tollenaar in den gangbaren zin van het woord, daar hij meermalen uit eigen middelen bijpaste, wanneer een sober bedeelde niet bij machte was den keizer te geven, wat des keizers was. Wanneer nu het werk was afgedaan, het kantoor gesloten, dan was zijn vaste plaats in de woonkamer in den huis'lijken kring. De Goudsche pijp werd aangestoken en onder een kop thee of wat daar verder volgde, werd het nieuws van den dag besproken en vader had voor ieder een woord, infomeerde naar alles en onderrichtte ons dan vaak uit zijn ervaring. Want hoewel vader geen geleerd man was, had hij een uitnemend gezond verstand, een helder oordeel over veel dingen.

Helaas niet over geldzaken. Daar hij een door en door eerlijk man was, vertrouwde hij een ander te spoedig en dit is dan ook de reden, dat een schaduw over onze jonge jaren kwam te vallen. Het kon toch ons kinderen niet verborgen blijven, dat bezuinigd moest worden.

Het was maar al te waar, dat vader, door speculatiezucht gedreven, een groot deel van zijn kapitaal had ingeboet.

Een makelaar in effecten te Amersfoort, had hem weten te bepraten te koopen in Amerikaansche spoorwegen van twijfelachtig allooi. Deze koop moet den goeden man veel hoofdbreken en slapelooze nachten gekost hebben, want deze mooie waarden(?) bleken gelijk te staan met scheurpapier.

Hij was evenwel van een te opgewekte natuur en te praktischen zin, om het hoofd te laten hangen.

Zijn traktement als ontvanger was onbeduidend en deze werkring gaf hem veel vrijen tijd. Het kantoor was reeds te één uur gesloten.

Hij zocht dan ook naar andere inkomsten en vond die ook.

Hoe menige wandeling heb ik in mijn vacantiedagen niet met hem gemaakt, als hij zijn gewone inspectie-reis maakte bij de lieden, die kinderen ter verzorging hadden aangenomen van het stadsbestedeling-huis te Amsterdam, van welke stichting hij de Soester vertegenwoordiger was.

De belangen van deze kinderen heeft hij met de grootste trouw verzorgd. Hoe informeerde hij naar alles, hoe vermaande hij en hoe goed kon hij alles rechtzetten.

Er was een eenvoudig, bijgeloovig volkje onder, vooral onder die Achter-den-Eng-bewoners en uit de veenstreken. Het werd mij, den circa vijftienjarigen jongeling, wel eens wat machtig, steeds op hetzelfde aanbeeld te hooren slaan of dezelfde les te hooren uitdelen, want vader kon wel eens de zaak zeer uitvoerig behandelen. Ik zocht dan maar mijn troost buiten, daar het mij destijds niet mogelijk was, dat een en ander te hooren herhalen. Deze inspectie-reis had ook haar komische zijde.

Als een der kinderen een gebrek had, dat ik niet behoef te noemen, dan werd door de nieuwe moeder voorgesteld dit euvel te verhelpen door het kind op haar nuchtere maag een spin te doen eten.

Ik mag, om niet te uitvoerig te worden, dit punt niet verder uitbreiden, maar wil nu liever nog een woord over zijn godsdienstige gevoelens zeggen.

Vader was een vroom man in den goeden zin des woords. Van het "Heere-Heere"-zeggen had hij een afkeer.

Het kwam bij hem op de praktijk des levens aan, want met den mond, zei hij, was men gemakkelijk klaar.

Hoewel de predikant niet geheel gaf, wat zijn hart begeerde, bleef hij getrouw onder zijn prediking, vervulde zelfs langen tijd het ambt van ouderling en gedurende tal van jaren dat van administreerend kerkvoogd.

Hij had toch de Ned. Herv. Kerk lief en kon niet goedvinden, dat men de godsdienstoefeningen der secte-kerken bijwoonde, die in de provincie Utrecht zoo welig tierden, zoovele aanhangers hadden.

In de Afscheiden kerk te Soest heeft hij dan ook nimmer eene schrede gezet.

Met partijen en richtingen bemoeide hij zich niet veel, maar hij beleefde den Heere Jezus als zijn eenigen Borg en Zaligmaker en in dat geloof is hij op bijna vijf-en-zeventig-jarigen ouderdom in vrede ontslapen, zijn kinderen, die hem zeer liefhadden, de herinnering nalatende van een liefhebbend echtgenoot, van een zorgzamen vader en leidsman hunner jeugd, die God nooit genoeg kunnen danken, dat Hij

hen zulk een vader heeft geschonken.

MIJNE MOEDER

Uit een geslacht, waarvan bekend is, daar sinds tal van jaren Jezus' naam in eer was, is mijn moeder 26 November 1828 te Amersfoort geboren, uit het eerste huwelijk van den heer W. van Eeden, koperslager, aan de Kamp der Binnenpoort, met mejuffrouw Pietronella Vormer. Haar moeder heeft zij nooit gekend, daar deze op betrekkelijk jeugdigen leeftijd is heengegaan.

Mijn grootvader, van wien mij geen heugenis is, was ruim met aardse middelen gezegend, hij was een zeer vermogend man. Op onbekrompen wijze is mijn moeder dan ook opgevoed.

Een tweede huwelijk ging mijn grootvader aan met mejuffrouw Gerritje van Deth, over welke vrouw zij steeds met de grootste vereering gesproken heeft.

De harmonie schijnt daar niets te wenschen hebben overgelaten, wijl de kinderen nimmer hebben opgemerkt, dat hun moeder een stiefmoeder was.

Het gezin telde vijf kinderen, vier dochters en een zoon, die allen

Lieve Johan

Wij alle mogten het overnigt hebben van en gezondheid uwe brief te ontvangen, daar uit ook uwe gezondheid teet vernemen, waerlyk een groot overnigt, daar ziekte en dood sijn sijn mogten sijn toen de tyd de di Heeren om en sijn langmedigheid geeft toch up de rechten wyze gebraken dat gy ook de kracht en hulp de gy daar toe noodig heb van den Heere bidden dat gy een een sijn uit zyn hebben mocht van uwe seborca toestand, waeren sijn allen van de turen in sijn en zal het sel met om worden ^{aan} maeten sijn en vernemen hoer krygen sijn maeten meder ge looven worden door den Heilige Geest sijn maeten een bong hebben en nu is de vraag maeren hebben sijn ~~van~~ van ook sijn hebben sijn ~~aan~~ bong, wat gy gescheven

in de kracht hunner jaren zijn overleden. Het was geen sterk geslacht. Aan haar oudste zuster, de vrouw van oom Van Ittersum, was mijn moeder bijzonder gehecht, hetwelk niet te verwonderen was, voor een ieder, die met mij, haar vromen, eenvoudigen, stillen geest heeft gekend.

Begin der twintiger jaren, trad mijn moeder in het huwelijk en bracht gelukkige, onbezorgde jaren door op Klein-Jonkers Hofstede, dat idyllisch plekje, in die dagen vooral, in het liefelijk gelegen Soest. Hoe herinner ik mij als klein kind, nog mijn moeder, als zij mij van den Heiland vertelde, die kinderen in Zijn armen nam; en als zij schoone geschiedenissen verhaalde, die dikwijls zoo'n diepen indruk op mij maakten, dat ik vaak tot tranen toe geroerd werd. Haar leven gleed in later jaren niet zoo onbezorgd daarheen. Ware zij niet een zuinige huisvrouw geweest en had zij niet de portefeuille van financiën in handen genomen, wat zou er van ons groote gezin: zes zonen en twee dochters, zijn terecht gekomen?

Mijn moeder was een verstandige vrouw, die daarbij een bijzonder sterk geheugen had. Als een kenschetsende eigenschap moet ik van haar zeggen, dat zij ons dikwijls verbaasd heeft met dingen, die stonden te gebeuren, vooruit te zeggen. Ik heb dit of dat gehoord, of ik weet dit of dat staat te geschieden, kon men meermalen van haar hooren, wat dan later bleek werkelijk het geval te zijn.

Het moet haar, kind die in weelde was grootgebracht, zwaar zijn gevallen zich genoegens te ontzeggen die zij vroeger op zoo ruime wijze kon genieten, nadat de catastrophie plaats had, die ik voren beschreef. Maar in God was haar kracht. De Heer was haar tot hulp en sterkte en hier lag het geheim van haar stille zijn en haar onderworpenheid. Indien van één moeder gezegd kan worden, dat haar weg was: "een lang gebed van 't kraambd tot den dood" dan was dit van mijn moeder. Zij heeft zich voor hare kinderen opgeofferd, zich verloochend, gewerkt voor die kinderen van den vroegen morgen tot den laten avond, zij, zwakke vrouw als zij was.

Wat was daar in dat groote gezin niet te doen voor al die groote jongens, wat een kleeren te verstellen, kousen te stoppen! Ik kan dat alles niet zoo opnoemen.

Mijn moeder was zeer mystiek aangelegd. Onder de prediking van Ds. Bos, een waardig man van de Groninger richting, voelde zij zich niet thuis; haar ziel had niets aan deze "zeer lichten kost". Haar plaats was in de oefeningen en gezelschappen, waar de "Tale Kanaäns" werd gesproken, en in de Afscheiden kerk, waar de Waarheid meer fundamenteel werd behandeld en toegepast.

Niet tot de groote en voorname lieden, maar tot de eenvoudigen en geringen naar de wereld voelde zij zich aangetrokken en daar gevoelde zij zich thuis. Hoe stond zij dan ook in deze kringen in groote achtting!

Zij was geen zwijgend getuige, niet ongevoelig; integendeel; onbeschroomd getuigde zij van de liefde haars Heeren en niemand ontging een woord van vermaan, die blijk gaf onverschillig of vijandig omtrent "het hoogste goed" voort te leven.

De wereld had niets aan haar, en daar zij schikken en plooiën niet verstond, ging men haar nog al uit den weg, daar zij lastig was voor hen, die het niet zoo nauw wilden nemen.

Haar lievelingsversje was Psalm 25:2

Heer, ai maak mij Uwe wegen, enz.

Naast den Bijbel was haar geliefkoosde lectuur: Krummacher, Manna Kruijke, Van Alphen's gedichten, de preeken van Smytegeldt, Brakel en dergelijken.

Maar veel tijd kon zij hiervoor niet afzonderen; zij die zoo weinig

voor zichzelf nam, zich verloochende, naar het voorbeeld van haar Zaligmaker, maar zich te meer gaf met haar geheele persoonlijkheid aan haar drukke gezin, met al haar krachten boven de kracht van haar zwak, hoewel taal gestel, waardoor zij moe en afgemat op twee-en-zestig-jarigen leeftijd haar aardse loopbaan moest besluiten. Was zij in haar leven zoo weinig tot de verzekerdheid des geloofs gekomen, door haar ernstige opvatting, haar tobben: "Als de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt"; door het zien op hare onwaardigheid, waarop zij maar steeds bleef staren; hoe werden die nevelen weggevaagd, toen zij op het ziekbed ter neder werd geworpen, dat ook haar doodsbed is geworden, in de Februari-maand van 1890. Toen is er rust en vrede in haar ziel gekomen en een blijdschap en een kalmte, zooals wij nooit bij haar hadden aanschouwd. Als haar eenige zorg sprak zij uit: "Ik heb het jelui niet genoeg aangezegd". Alsof haar geheele leven geen getuigenis had gegeven, dat zij de eer bedoelde haars Vaders, die in de hemelen is, en zij anderen en vooral hare kinderen, die haar diep hebben beweend, niet steeds hiertoe had opgewekt door haar woord en wandel. Wij hebben haar ter grave gebracht op dat stille dorpskerkhof en aan den schoot der aarde in ons familiegraf toevertrouwd; nadat er gesproken was door familie en vrienden aan huis, werd de doode uitgedragen langs het Kerkpad naar haar laatste plaats.

EEN SOESTER DISSERTATIE

Kort geleden werden in Wageningen de resultaten van een onderzoek naar de voedselvoorziening in ons land tijdens de tweede wereldoorlog gepresenteerd. Deze resultaten zijn samengevat in een proefschrift waarop onze plaatsgenoot Drs. G. Trienekens aan de Landbouwhogeschool te Wageningen inmiddels is gepromoveerd. De promovendus geeft in zijn werk een geheel nieuwe kijk op de aanwezigheid en de verdeling van de voedselvoorraden in de jaren 1940/45. De Rijksregering in Berlijn eiste een deel van het voedsel op. Nederland was afhankelijk van graan-, vetten- en veevoederimporten die vanaf mei 1940 geblokkeerd werden, en moest bovendien de bezettingsmacht voeden. Ook beschrijft Trienekens de factoren die leidden tot de Hongerwinter, en in hoeverre het weinige voedsel voor de verschillende bevolkingsgroepen beschikbaar was. De promovendus, die verbonden is aan het Utrechtse Instituut voor Geschiedenis, en gespecialiseerd is in de agrarische geschiedenis, heeft een nauwgezette reconstructie gemaakt van de landbouwproductie in de bezettingsjaren, die vergeleken met de officiële cijfers zoals die door de toenmalige autoriteiten geregistreerd werden en een schatting gemaakt van de omvang van de zwarte markt. Dit gebeurde in samenwerking met diverse Wageningse deskundigen op het terrein van de veeteelt, akker- en tuinbouw. Vervolgens heeft drs. Trienekens uitvoerige berekeningen gemaakt van de hoeveelheden voedsel die de Wehrmacht gebruikte, de hoeveelheden die werden uitgevoerd en de hoeveelheden die het Nederlandse volk ten goede kwamen. De cijfers zijn verwerkt tot ruim honderd tabellen, grafieken en balansen. Centraal in Trienekens boek staat de energieke figuur van ir. S.L. Louwes, directeur-generaal van de voedselvoorziening.

Drs. Gerard Trienekens maakte gebruik van een groot aantal bronnen bij het Algemeen Rijksarchief, het ministerie van Landbouw, het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie en het CBS. Het boek, getiteld "Tussen ons volk en de honger", is verkrijgbaar in de boekhandel; het is een uitgave van uitgeverij Matrijs te Utrecht. Verkoopprijs f 45,-.

HAAGSCHE HOPJES.

Door F.S.I. Knaapen

In 1914 deed Mgr. J.J. Graaf, oud-deken en pastoor van Ouderkerk aan de Amstel een boekje, getiteld "Bijzonderheden over de geschiedenis der geslachten: Graaf-Franses en Van der Scheer-Hazemont". Het boekje werd gedrukt te Haarlem in het St. Jacobs-Godshuis en is "niet in den handel".

Aan dit boekje ontleen wij de volgende zoete herinnering:

Petrus Nieuwerkerk, de vader van Franciscus, had door zijn huwelijk met Henrica van Haaren, dochter van Theodorus van Haaren, ook het geheim betrouwd van de samenstelling der bekende lekkernij, welke onder den naam van Haagsche Hopjes vermaardheid bezit tot over de landsgrenzen heen, ja zelfs buiten Europa naar Oost en West. Theodorus van Haaren namelijk had, terwijl hij sedert 1770 in het Lange Voorhout zijne suikerbakkerij dreef, tusschen de jaren 1792 en 94 bij zich op kamers inwonen Baron Hendrik Hop, die van 1784-92 Gezant der Nederlanden bij het Oostenrijksche Hof te Brussel was geweest. De Baron dan, dol verliefd op het gebruik van koffie, kreeg den inval, dat van Haaren voor hem heel het gehalte van zijn dierbaar kop koffie moest zien saam te persen en te verharden tot een smakelijke ulevel. En het genie van den suikerbakker bleek dat van den adellijken verzinner volkomen waardig. De geurige lekkernij viel in den smaak ook van niet adellijk verhemelte; en het dankbare publiek had spoedig den naam bedacht van "Haagsche Hopjes". En al werd ook later de zoetigheid door andere suiker-, koek-, banketbakkers, confiseurs, of hoe ze heeten mochten, gemaakt of geleverd: heel de stad wist al te goed, dat bij de firma Nieuwerkerk de oorsprong te vinden was en natuurlijk de grootste waarborg van overgeleverde echtheid.

Zóó heb ik altijd in mijne jeugd, wanneer ik, omstreeks 1850 in den Haag bij tante Nieuwerkerk over was, de geschiedenis der hopjes hooren vertellen. En de naam zelf kwam ook heel niet vreemd voor; immers te Delft kenden we de "Stipriaantjes", "babbelaars" of "brokken" tegen den hoest, naar het recept van Dokter Stipriaan Luiscius, gelijk ook de Delftsche "Jaapmaatjes" den naam heetten te dragen naar eenen bakker of koekebakker Jaap Maat.

Zoo bleef de zoete glorie der firma Nieuwerkerk onverlet en onaangevochten, totdat omstreeks het jaar 1898 de firma Rademaker in 's Gravenhage optrad met de maatschappij tot Exploitatie van Rademaker's Koninklijke Cacao- en Chocolade Fabrieken en gaandeweg door de macht van hare reclame eene soort van meening wist te doen opkomen, dat "Rademakers hopjes" de eigenlijke waren. Het jonge geslacht kwam daardoor gemakkelijk in de verkeerde meening dat Rademaker de hopjes in de wereld had gebracht.

En al onthield Rademaker er zich binnenslands wijselijk van, dat hij zich uitvinder noemen zou: in het buitenland werd doodgewoon op dien titel aanspraak door hem gemaakt. Reden waarom de tegenwoordige firmant Laurens Nieuwerkerk hem te Frankfort en naderhand te Keulen proces aandeed, en de gunstige uitspraak verkreeg, dat R. zich geen titel van uitvinder mocht aanmatigen.

Een nieuwe poging van Rademaker was, dat er in "Het Vaderland" van 13 maart 1914 een plan werd opgeworpen en "het wegje naar de hopjesfabriek van R." in "het stratenplan Houtrust" naar Baron Hop te vernoemen. Maar dit plan werd tijdig verijdeld doordat de heer D.S. van Zuyden in "Het Vaderland" van 15 maart daaraanvolgende de ware geschiedenis van Baron Hop klaar in het licht stelde, en duidelijk genoeg bewees, dat alleen de firma Nieuwerkerk "de oudste en éénige rechten kan doen gelden op de verbreiding van Hops naam door het zoe-tigheidje", waarover twist gemaakt was.

Uit de GESCHIEDENIS VAN SOEST-DEEL 1

Nederduitsch-Hervormde Gemeente door Ds. J.J. Bos

Uitgave van de "Historische Vereniging SOEST"

